PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

Accountantsverslag 2022

Gemeente Hilversum

Hilversum Mediastad

Publieke Sector Accountants B.V.
Jan Sluijtersstraat 21
3059 VC Rotterdam
www.publiekesectoraccountants.nl
info@psa-ra.nl

Aan de raad van de
gemeente Hilversum
Postbus 9900
1201 GM HILVERSUM

Onderwerp
Accountantsverslag 2022

Datum
31 mei 2023

Kenmerk
312018008.23.176

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van uw gemeente afgerond. De jaarrekening van de gemeente Hilversum is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Met dit accountantsverslag informeren wij u over onze belangrijkste controlebevindingen. Op 5 mei 2023 hebben wij onze bevindingen met de concerncontroller en medewerker CCA besproken, op 17 mei 2023 met het CMT en op 22 mei 2023 met de wethouder financiën. Op 31 mei 2023 bespreken wij onze controlebevindingen met de Audit en Rekeningcommissie.

Bij de jaarrekening 2022 hebben wij op 31 mei 2023 een goedkeurende controleverklaring afgegeven, zowel voor het aspect getrouwheid als voor het aspect rechtmatigheid.

Ons accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2022. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden en diverse besprekingen die wij met uw medewerkers hebben gevoerd. Voor de goede orde vermelden wij dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. Wij geven u toestemming om dit accountantsverslag (de was getekend-versie) te publiceren via de agenda's van de raadscommissies en de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend: A. Booij RA

ValidSigned door A. Booij RA
op 31-05-2023

Publieke Sector Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 69411409.

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen kunnen benaderd worden bij vragen met betrekking tot dit accountantsverslag:

Arie Booij

Tel: 06 – 1509 2689

Arjan Sallehart

Tel: 06 – 1509 2694

Jan Scholten

Tel: 06 – 2832 1383

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij 2
2. Financiële positie en resultaat 7
3. Bevindingen eindejaarscontrole 12
4. Interne beheersing 23
5. Overige aangelegenheden 29
6. Verplichte tabel SiSa 38

PUBLIEKE SECTOR ACCOUNTANTS

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van 21 september 2022 (kenmerk 312018008.22.274) heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van de gemeente Hilversum.

In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle. Onze controle wordt verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Controleprotocol 2019 – 2022 welke is vastgesteld door de gemeenteraad op 29 januari 2020, het daarbij horende normenkader 2022, welke met de raadsinformatiebrief 2022-66 op 7 december 2022 ter kennisgeving aan de raad is voorgelegd en de Regeling Controleprotocol WNT 2022.

Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2022 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Materialiteitsbepaling is overeenkomstig het vastgestelde controleprotocol

De wijze waarop wij de materialiteit bepaald hebben, sluit aan op het Controleprotocol 2019 – 2022 welke is vastgesteld door de gemeenteraad op 29 januari 2020. De maximaal toe te passen marges voor de accountantscontrole zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (het Bado). In uw controleprotocol heeft u geen lagere marges vastgesteld. De bij onze controle van de jaarrekening 2022 toegepaste goedkeuringstoleranties bedragen derhalve:

Bron: jaarrekening 2022	Fouten	Onzekerheden
Goedkeuringsmaterialiteit	€ 3.310.000	€ 9.930.000

De gemeenteraad heeft in het controleprotocol de rapporteringstolerantie vastgesteld op € 125.000.

Onze aanpak is gericht op risico's

Voor de jaarrekeningcontrole 2022 onderkennen wij een aantal risico's en aandachtspunten, die een verhoogd (bruto) risico met zich mee (kunnen) brengen op een materiële fout in uw jaarrekening en die een mogelijke impact op de bedrijfsvoering kunnen hebben. De risico's en aandachtspunten zijn hieronder weergegeven. Opname van een risicogebied of aandachtspunt in deze opsomming betekent niet dat daadwerkelijk sprake is van risico's die zich daadwerkelijk voordoen, maar zijn enkel bedoeld om aan te geven dat wij hier tijdens onze controle (extra) aandacht aan hebben besteed.

- De waardering van de vordering op de GEM Crailo B.V. in verband met de uitgestelde betalingsverplichting van de GEM.
- De voortgang van de investeringsplanning en beheersing van investeringskredieten.
- Voortgang en status ontwikkeling grondexploitaties:
  - Financiële ontwikkeling Anna's Hoeve
  - Waardering Stationsgebied, mede in relatie tot de geactiveerde voorbereidings- en sloopkosten.
- Naleving van de (Europese) aanbestedingsregels, mede in relatie tot fouten in voorgaande jaren (2021 € 518.500).
- Het beheer van vorderingen (uitvoering invorderingsbeleid en bepaling voorziening oninbaarheid).
- De verantwoording en waardering van voorzieningen in relatie tot de aanwezigheid van actuele onderbouwingen (vanwege schattingselementen en oplopende prijzen).
- " Veronderstelde risico's" vanuit de voorschriften voor de accountantscontrole. Dit betreft de mogelijkheid die het management heeft om specifieke controlemaatregelen te omzeilen, bijvoorbeeld door memoriaalboekingen of het schattingsproces en de opbrengstverantwoording. Specifieke aandacht voor deze risico's is voorgeschreven vanuit de controlerichtlijnen en is niet uniek voor de gemeente Hilversum.
- De uitvoering van de Tozo in 2022, waaronder de werking van het M&O-beleid.
- Risico's en onzekerheden in het sociaal domein, waaronder de afwikkeling van de over boekjaar 2021 gerapporteerde onzekerheden (€ 614.000) rondom de prestatielevering Wmo en Jeugd en de uitkomsten van uw onderzoek naar de levering van zorg in 2022.
- De dekking van investeringen in de riolering in relatie tot het saldo van de spaarvoorziening, mede in verband tot de gerealiseerde overbesteding in 2021 ten opzichte van het spaarsaldo.
- De impact van inflatie op de begroting en meerjarenplannen.
- De follow-up ten aanzien van eerder gerapporteerde aandachtspunten vanuit de interne en externe controle.
- De actualisatie van de (fraude-)risicoanalyse.
- De voortgang en status van de (noodzakelijke en gewenste) verbeteringen met betrekking tot de kwaliteit van de interne beheersing in relatie tot de af te geven rechtmatigheidsverantwoording door het college (over boekjaar 2023).

Ter voorkoming van een materiële fout in de jaarrekening heeft u voor bovenstaande risicogebieden beheersmaatregelen getroffen. Wij hebben ons bij de controle gericht op de opzet en het bestaan van de door u ingerichte beheersingsomgeving, die deze risico's moeten verkleinen. Voor een toelichting op een aantal onderkende risico's en aandachtpunten verwijzen wij naar het hoofdstuk 'belangrijke bevindingen'. Daarnaast verwijzen wij u naar onze bevindingen in het hoofdstuk 'Interne beheersing'.

Aandachtspunten Raad en Audit- en rekening-commissie

Op 25 oktober 2022 hebben wij, in een pre-auditmeeting, de focus van de controle 2022 met de Audit- en rekeningcommissie afgestemd. Op basis van de uitkomsten van deze bespreking, de aandachtspunten uit voorgaande controles en de actuele ontwikkelingen zijn de speerpunten voor de uitvoering van onze controle over het jaar 2022 bepaald. U heeft ons voor het jaar 2022, in aanvulling op de hiervoor opgenomen onderwerpen, verzocht om specifiek aandacht te besteden aan de volgeden onderwerpen:

- De grip op de verbonden partij GEM Crailo B.V., inclusief de beoordeling van de potentiële risico's en de verwachte resultaatontwikkeling, in relatie tot de waardering van de openstaande
- De haalbaarheid van het verwachte positieve toekomstige resultaat van de grondexploitatie Stationsplein.
- De aanwezigheid van de frauderisicoanalyse in het kader van de toezichthoudende rol van de raad en de beheersing van eventuele risico's.
- De kwaliteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.
- De grip op langlopende subsidies (meerjarig).

Op een aantal onderwerpen zijn wij reeds in de managementletter teruggekomen (waaronder de GEM Crailo en de grondexploitatie Stationsplein). In dit accountantsverslag informeren wij u over onze aanvullende bevindingen over bovengenoemde onderwerpen.

De baten en lasten, alsmede balansmutaties, zijn in materiële zin rechtmatig

Op basis van uw accountantsprotocol hebben wij de naleving van het financieel rechtmatigheidskader voor uw gemeente gecontroleerd. Hierbij zijn geen materiële bijzonderheden geconstateerd. Op de programma's 3. Werken en 5. Financiën en grondexploitaties is sprake van een overschrijding van de begroting (lasten). Daarnaast is sprake van overschrijdingen van investeringskredieten voor een bedrag van € 286.000. Deze begrotingsrechtmatigheidsfouten werken echter niet door in ons rechtmatigheidsoordeel. Daarnaast is sprake van fouten als gevolg van niet rechtmatig aanbestede contracten voor een bedrag van € 582.000. De aanbestedingsfouten waren intern ook reeds geconstateerd door de Interne Audit Functie (IAF).

Onze conclusie is op basis van voorgaande derhalve dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in materiële zin, rechtmatig zijn weergegeven in de jaarrekening 2022.

De jaarrekening voldoet aan het BBV

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente Hilversum. Daarnaast vereisen zij van het college van burgemeester en wethouders het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente Hilversum zijn uiteengezet in de jaarstukken in onderdeel 5.2.1 'Waarderingsgrondslagen". In de jaarrekening 2022 hebben zich ten opzichte van 2021 geen wijzigingen van materieel belang voorgedaan in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen, die een aanzienlijke invloed hebben gehad op de baten en lasten en/of de financiële positie van de gemeente.

Wij hebben het door het college van burgemeester en wethouders toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving beoordeeld. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn gebruikt: de jaarstukken voldoen aan het BBV (Besluit begroting en verantwoording).

Geen geïdentificeerde materiële fouten en tekortkomingen in de jaarstukken

Naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole, resteren er geen van materieel belang zijnde ongecorrigeerde afwijkingen of onzekerheden. Door ons gerapporteerde bevindingen zijn derhalve niet materieel (dus hebben geen invloed op de strekking van onze controleverklaring), maar zijn naar onze mening vooral van belang voor uw beoordeling van de jaarstukken en de verdere kwaliteitsverbetering van de administratieve organisatie en interne beheersing.

Voor de niet materiële fouten en tekortkomingen in de jaarstukken verwijzen wij u naar de diverse onderdelen van dit rapport.

Goedkeurende controleverklaring

Wij zijn van oordeel dat de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van de gemeente Hilversum op 31 december 2022 geeft in overeenstemming met het BBV.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordeningen van de gemeente, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, welke ter kennisgeving met de raadsinformatiebrief van 7 december 2022 aan de raad is aangeboden.

Hierbij geldt als voorwaarde dat de door ons gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd door de raad wordt vastgesteld. Wij verzoeken u derhalve ons een door voorzitter en de griffier ondertekend besluit van de vastgestelde jaarrekening te verstrekken. Mochten nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve versie van de jaarrekening dan dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

2. Financiële positie en resultaat

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

2. Financiële positie en resultaat

De vermogenspositie van uw gemeente neemt in absolute en relatieve zin toe

In het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen (dat bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves) worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten 2022 bedraagt € 12.707.000 voordelig. Per saldo is tussentijds € 5.885.000 aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2022 € 18.592.000 voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen.

Eigen vermogen (in € 1.000)	2022	2021	2020	2019
Eigen vermogen per 1 januari	**74.878**	**77.757**	**80.155**	**92.350**
Tussentijdse resultaatbestemming	-/- 5.885	-/- 4.166	-/- 6.928	-/- 11.104
Gerealiseerd resultaat (-/- = nadelig)	18.592	1.587	4.229	-/- 1.091
Totaal (‘gerealiseerd *saldo van baten en lasten*’)	**12.707**	**-/- 2.579**	**-/- 2.699**	**-/- 12.195**
Eigen vermogen per 31 december	**87.585**	**74.878**	**77.457**	**80.155**

NB: door afronding op € 1.000 kunnen geringe afrondingsverschillen of afwijkingen van de jaarstukken ontstaan.

De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2022 circa 25 % van het balanstotaal (2021: circa 22 % van het balanstotaal). Zowel in absolute als in relatieve zin is het vermogen dus toegenomen.

De tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de stortingen in en onttrekkingen uit de reserves, in overeenstemming met de besluiten van uw gemeenteraad. In de toelichting op balans (paragraaf 5.2.5) bij het onderdeel eigen vermogen van de jaarrekening

alsmede in het onderdeel Staat van reserves (paragraaf 5.4) geeft het college een nadere toelichting op de mutaties in het eigen vermogen over het jaar 2022 Wij verwijzen u naar deze toelichting.

Resultaat 2022 is beïnvloed door reservemutatie(s)

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente Hilversum ook het gerealiseerd resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit de in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in reserves, dan wel onttrekkingen aan reserves, vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de bestuurlijke besluitvorming. Concreet betekent dit voor uw gemeente het volgende:

Exploitatieresultaat (in € 1.000)		
Totale baten	337.248	
Totale lasten	324.542	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten (voordelig)		**12.707**
Af: stortingen in reserves	6.538	
Bij: onttrekkingen aan reserves	12.423	
Saldo mutaties reserves		**5.885**
Gerealiseerd resultaat (voordelig)		**18.592**

NB: door afronding op € 1.000 kunnen geringe afrondingsverschillen of afwijkingen van de jaarstukken ontstaan.

De exploitatie over 2022 laat een voordelig gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten van € 12.707.000 zien, ten opzichte van een begroot (na wijziging) saldo van € 2.571.000 nadelig. Het werkelijke gerealiseerde resultaat valt derhalve voor een bedrag van € 15.278.000 voordeliger uit. Het gerealiseerde voordelig resultaat ad € 18.592.000 is afzonderlijk op de balans opgenomen onder het eigen vermogen.

In de jaarstukken wordt op diverse plaatsen een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van het resultaat en worden de verschillen tussen de begroting (na wijziging) en de gerealiseerde baten en lasten verklaard. Wij verwijzen u hiervoor naar hoofdstuk

4.2. Voor de verschillenanalyse verwijzen wij u tevens naar de toelichting op de programmaverantwoording (onderdeel “Financiële analyse”) waarin per thema de belangrijkste verschillen nader zijn geanalyseerd.

Het voordelige resultaat 2022 (vóór bestemming) is mede ontstaan na een aantal incidentele baten en lasten. Door het effect van de incidentele baten en lasten buiten beschouwing te laten, ontstaat meer inzicht in de reguliere baten en lasten. Het inzicht in de reguliere baten en lasten is van belang, omdat het een betere indicatie geeft van de toekomstige baten en lasten, overigens zonder rekening te houden met beleidswijzigingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten is in hoofdstuk 4.3 inzicht in de incidentele baten en lasten gegeven. Kortheidshalve verwijzen wij u naar deze uiteenzetting.

Het college van burgemeester en wethouders kwalificeert het weerstandsvermogen als uitstekend om de onderkende risico’s af te kunnen dekken

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico’s. De beschikbare weerstandscapaciteit (voor de samenstelling, zie de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing) heeft het college bepaald op € 75,6 miljoen. In 2021 bedroeg deze € 64,3 miljoen. De beschikbare weerstandscapaciteit is derhalve gestegen ten opzichte van 2021. De stijging wordt vooral veroorzaakt door het positieve rekeningresultaat van € 18,6 miljoen. Met de inwerkingtreding van de Nota Financieel Beleid 2022 worden bestemmingsreserves (deze bedragen € 12,1 miljoen, toegelicht in 5.4 Staat van reserves van deze jaarstukken) en de onbenutte belastingcapaciteit overigens niet meer in meegerekend.

Daarnaast geeft het college in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing inzicht in de “potentiële” (beschikbare) weerstandscapaciteit. Hierbij geeft het college aan dat de potentiële weerstandscapaciteit niet direct beschikbaar is, maar dat deze wel inzicht geeft in de ruimte die er is om de beschikbare weerstandscapaciteit te verhogen. Dit kan van belang zijn om u te ondersteunen bij het maken van toekomstige keuzes waarbij sprake kan zijn van grote financiële risico’s. Naar onze mening draagt dit bij aan de kwalitatieve en kwantitatieve beoordeling van uw financiële speelruimte en risicoprofiel op financieel-strategisch gebied.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft het college een opsomming gegeven van ingeschatte risico’s.
In Hoofdstuk 6.2 van de jaarstukken worden deze inhoudelijk verder uitgewerkt. De onderkende risico’s cumuleren voor 2022 tot een bedrag van € 5,8 miljoen (2021: € 3,5 miljoen). Ten opzichte van 2021 is sprake van een stijging van de gekwantificeerde risico’s. De inventarisatie van risico’s geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico’s, om zo de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen. Daarbij wordt een inzicht gegeven in de (naar de inschatting van het college) belangrijkste risico’s voor uw gemeente. Ook zijn de aan deze risico’s gekoppelde beheersingsmaatregelen opgenomen en wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico’s in de top van grootste risico’s.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing en hoofdstuk 6.2 zijn de toelichting op het risicoprofiel, de top 10 risico's en de ontwikkelingen in het risicoprofiel opgenomen. De doorontwikkeling van het risicomanagement in de gemeente is vanaf het 2020 geïntensiveerd. Om de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing compacter en leesbaarder te maken, is meer op hoofdlijnen in deze paragraaf gerapporteerd en zijn gedetailleerdere risico’s in een bijlage (hoofdstuk 6.2 van de jaarstukken) opgenomen. De focus van risicomanagement binnen de gemeente is daarmee verschoven van de details van individuele risico’s naar

een overkoepelende blik op en analyse van het risicoprofiel. Dit maakt de ingezette ontwikkeling van risico-inventarisatie naar strategisch risicomanagement transparanter.

Ten behoeve van de jaarstukken 2022 heeft het college ingeschat dat, op basis van de geactualiseerde risicoanalyse, het benodigde weerstandsvermogen € 5,8 miljoen bedraagt (kwantificering van het optreden van de meest waarschijnlijke risico's). Ten opzichte van de beschikbare weerstandscapaciteit (deze is door het college vastgesteld op € 75,6 miljoen) kwalificeert het college het weerstandsvermogen in de jaarstukken 2022 als "uitstekend".

Voor meer gedetailleerde informatie over uw weerstandspositie, de onderkende risico's en de kwantificering daarvan verwijzen wij u naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing en hoofdstuk 6.2 van uw jaarstukken 2022. Overigens merken wij hierbij op dat deze cijfers niet aan accountantscontrole of een beoordelingsopdracht zijn onderworpen.

3. Bevindingen eindejaarscontrole

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

3. Bevindingen eindejaarscontrole

Grondwaarde en sloopkosten GAK zijn ingebracht in de grondexploitatie Stationsplein – verliesvoorziening neemt mede hierdoor toe

In 2021 is de grondexploitatie Stationsplein geopend en is voor in totaal € 1.918.000 aan kosten gemaakt. Omdat het college in de jaarrekening 2021 een verlies van € 345.000 voorzag, was dit laatste bedrag in mindering op de gemaakte kosten gebracht, zodat de boekwaarde per 31 december 2021 € 1.574.000 bedroeg. In 2022 is voor een bedrag van in totaal € 2.556.000 aan kosten gemaakt en zijn (overeenkomstig de planning) geen opbrengsten gerealiseerd. Deze komen naar verwachting van het college eerst in 2024.

Onder de gemaakte kosten in 2022 is het bedrag aan sloopkosten van het voormalige GAK-gebouw ad € 843.000 verantwoord, wat tot en met 2021 onder de immateriële vaste activa (kosten van onderzoek en ontwikkeling) was verantwoord. Deze kosten zijn overeenkomstig het voornemen van het college in voorgaande jaren, in 2022 ingebracht in de grondexploitatie. Daarnaast is voor een bedrag van € 1.408.000 aan materiële vaste activa (grondkosten) ingebracht in de grondexploitatie vanuit de vaste activa.

Naar verwachting van het college loopt de grondexploitatie door tot en met 2029. Omdat bij de actualisatie van de grondexploitatie een verlies wordt verwacht van € 3.324.000 op eindwaarde en € 2.893.000 op contante waarde heeft het college, terecht, een verliesvoorziening gevormd. In uw financieel beleid is bepaald dat verlieslatende grondexploitaties worden gewaardeerd tegen de netto contante waarde. Deze heeft het college per 31 december 2022 bepaald op € 2.893.000 nadelig, waardoor voor dit bedrag een voorziening is getroffen. Per 31 december 2021 was hiervan reeds een bedrag van € 345.000 verantwoord, zodat per saldo de voorziening in 2022 met € 2.548.000 is toegenomen. Omdat het totaal ingeschatte verlies lager is dan de geactiveerde kosten, is het bedrag geheel in mindering gebracht op de boekwaarde van het onderhanden werk. In onderstaand overzicht geven wij de financiële ontwikkeling 2022 kort weer:

	2021	2022
Boekwaarde 1-1	-	1.918.000
Totaal gemaakte kosten	1.918.000	2.556.000
Gerealiseerde opbrengsten	-	-
Boekwaarde 31-12 (A)	1.918.000	4.474.000
Nog te maken kosten	9.067.000	10.147.000
Nog te realiseren opbrengsten	10.597.000	11.298.000
Per saldo (B)	-1.530.000	-1.151.000
Nominaal resultaat (A+B)	388.000	3.323.000
Resultaat o.b.v. contante waarde (C)	345.000	2.893.000
Balanswaarde (A-C)	1.573.000	1.581.000

Zoals hiervoor gemeld is de voorziening per 31 december 2022 bepaald op basis van netto contante waarde. Deze wordt bepaald door het verwachte verlies op eindwaarde contant te maken over de resterende looptijd van de exploitatie tegen de voorgeschreven disconteringsvoet in het BBV (2%). De toename van het verwachte verlies op eindwaarde met circa € 2.935.000 heeft, in hoofdlijnen, de volgende redenen:

Nadelige verschillen	
Kosten aankoop vml GAK-gebouw locatie bouwblok 1	1.409.000
Milieuvoorzieningen	94.000
Inbreng boekwaarde vml GAK-gebouw	855.000
Inflatie en kostenstijging woonrijpmaken	1.043.000
Hogere kosten planontwikkeling	109.000
Hogere rentekosten	201.000
	3.711.000
Voordelige verschillen	
Bijdragen derden	-701.000
	3.010.000

In eerste instantie was bij de bepaling van het verwachte resultaat ook rekening gehouden met een storting aan het mobiliteitsfonds van in totaal € 1.223.000. Omdat dit geen kostenpost is in het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro), is deze post uit de berekening van het verwachte resultaat, en daarmee de bepaling van de verliesvoorziening gehaald. Dit betekent niet dat geen storting aan het mobiliteitsfonds plaats kan vinden. Op basis van uw huidige beleid dient deze storting aan het fonds uiteindelijk uit het gerealiseerde resultaat in de komende jaren te geschieden. Wij adviseren u daarmee rekening te houden in uw meerjarenbegroting.

Gelet op de nog relatief lange doorlooptijd en de huidige prijsontwikkelingen is sprake van enige onzekerheid ten aanzien van het verwachte financiële resultaat. Het is naar onze mening daarom ook terecht dat u rekening houdt met risico's in uw weerstandsvermogen van ruim € 1 miljoen. Wij adviseren u te blijven sturen op de voortgang en financiële ontwikkeling van de exploitatie.

Saldo spaarvoorziening riolering nog niet toereikend om gerealiseerde investeringen te dekken

Jaarlijks wordt gespaard om de kosten van gerealiseerde investeringen in de riolering te kunnen dekken. Het resultaat hiervan is dat investeringen uit het Gemeentelijk Watermanagementplan Hilversum 2021-2026 (daarvoor het Gemeentelijk rioleringsplan, GRP) niet geactiveerd worden en de kapitaallasten (positief effect op tarief) lager zijn. Uiteindelijk is het de bedoeling dat een "ideaalcomplex" ontstaat, waarbij de jaarlijkse investeringsuitgaven en het spaarbedrag aan elkaar gelijk zijn. Omdat de dotatie aan de voorziening in 2021 niet voldoende was om de investeringen die in 2021 zijn gedaan, geheel af te boeken, heeft in 2021 activering van een bedrag van € 821.000 plaatsgevonden. Dit bedrag is in 2022 afgeboekt uit het spaarbedrag ad € 3.029.000 wat in 2022 aan de voorziening is toegevoegd. Samen met een storting vanuit het resultaat 2021 ad € 287.000 was in totaal een bedrag van

€ 3.316.000 beschikbaar ter dekking van de investeringsuitgaven. De totale investeringsuitgaven die aan riolering in 2022 zijn gedaan, bedragen € 3.735.000. Dat betekent dat in 2022 wederom activering van investeringsuitgaven heeft plaatsgevonden.

Hieronder geven wij dit schematisch weer:

Toevoeging aan de voorziening	€ 3.029.000	
Storting vanuit resultaat 2021	€ 287.000	
Totaal beschikbaar ter dekking van investeringsuitgaven in 2022		€ 3.316.000
Afboeking geactiveerde kosten 2021	€ 821.000	
Investeringen riolering 2022	€ 3.735.000	
Totale investeringsuitgaven		€ 4.556.000
Geactiveerde kosten riolering 2022		€ 1.240.000

In de jaarrekening 2022 is de geraamde toevoeging aan de spaarvoorziening riolering ad € 3.029.000, net als in 2021, geheel ingezet ter dekking van investeringsuitgaven. Omdat de kosten van de investeringen wederom hoger zijn dat het spaarbedrag, is het ideaalcomplex nog niet bereikt. Het college verwacht de resterende boekwaarde van de investeringen uit 2022, die nu per saldo geactiveerd zijn, in 2023 af te boeken. Net als in 2021 is dus sprake van een tekort in de voorziening. Ten opzichte van 2021 is het tekort overigens wel fors hoger. Gelet op de geraamde investeringen in de komende periode is mogelijk het geraamde jaarlijkse spaarbedrag niet toereikend. Wij adviseren u hier nader onderzoek naar te verrichten en te bepalen of mogelijk het spaarbedrag verhoogd moet worden.

Blijf de waardering van uw kapitaalbelang in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht volgen

In 2021 heeft uw gemeente een kapitaalstorting gedaan in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (ROM). Bij de controle stelden wij vast dat geen zichtbare validatie van de waardering van uw kapitaalbelang heeft plaatsgevonden. Zoals uit de paragraaf verbonden partijen blijkt zijn bij het opmaken van uw jaarstukken geen jaarrekeningcijfers van de ROM bekend. Ook hebben wij geen andere recente financiële informatie ontvangen, op basis waarvan wij vast kunnen stellen of uw kapitaalbelang nominaal gewaardeerd kan blijven en of dat een mogelijk risico bestaat dat uw gemeente bij moet storten. Voor zover wij konden nagaan, op basis van informatie die ons mondeling is gegeven, schat het college op dit moment de risico's voor uw gemeente laag in. Wij adviseren u om uw kapitaalbelang regelmatiger te beoordelen om vast te stellen of uw gemeente daadwerkelijk risico's loopt.

Vordering inzake overdracht gronden Crailo nominaal gewaardeerd

In 2020 zijn de gronden Crailo verkocht en ook geleverd aan de GEM Crailo B.V. Bij de transacties is een uitgestelde betaling overeengekomen, op basis waarvan de GEM Crailo BV de koopsom pas in de toekomst (uiterlijk 31 december 2029) hoeft te voldoen. Omdat de looptijd van deze vordering langer dan één jaar is, is de vordering van € 16,1 miljoen op de GEM Crailo BV onder de Financiële vaste activa verantwoord.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2022 heeft het college ingeschat dat vooralsnog sprake is van een volwaardige vordering, omdat de meest actuele grondexploitatie Crailo (per 1-1-2023) een positief resultaat van € 5,7 miljoen (netto contante waarde) toont. Vorig jaar was deze € 4,5 miljoen positief.

Uit de jaarrekening van de GEM Crailo B.V. blijkt dat tot en met 31 december 2022 voor een bedrag van € 51,2 miljoen aan kosten is gemaakt en dat de gerealiseerde opbrengsten € 1,2 miljoen bedragen. Het saldo van het onderhanden werk is daarmee € 50,0 miljoen. De directie verwacht dat nog voor een bedrag van € 37,1 miljoen aan kosten gemaakt zal worden en er nog voor een bedrag van € 93,3 miljoen aan opbrengsten gerealiseerd zal worden. Per saldo leidt dat tot een voordelige eindwaarde van € 6,2 miljoen en is derhalve momenteel sprake van een winstgevende exploitatie.

In de jaarrekening over 2022 van de GEM Crailo B.V. lezen wij dat de nog te realiseren grondopbrengsten met 1,5% geïndexeerd zijn en de nog te maken kosten met 2%. Gelet op de huidige ontwikkeling van prijzen van grondstoffen en aannemers kan de indexering van de kosten aan de lage kant zijn. Bij de actualisatie van Anna's Hoeve en het Stationsgebied rekent het college bijvoorbeeld al met een kostenstijgingspercentage van 6%, waar wij elders zelfs nog veel hogere percentages zien. Daarbij komt ook dat de looptijd van de GEM Crailo nog lang is, wat een grotere schattingsonzekerheid tot gevolg kan hebben.

Omdat vooralsnog sprake is van een positief verwacht resultaat, is geen voorziening opgenomen wegens te verwachten verliezen op onderhanden werk. Bij de bepaling van de netto contante waarde heeft het management van de GEM Crailo B.V. een inschatting gemaakt van de verwachte kosten, de fasering en de (toekomstige) verkoopwaarde van de gronden mede aan de hand van een marktscan. In de grondexploitatie is een aantal stelposten opgenomen, welke voorlopig taakstellend zijn. Deze kunnen echter, zo staat in de jaarrekening van de GEM Crailo B.V. mogelijk leiden tot "substantiële bijstellingen van het geraamde budget". Het betreft de volgende stelposten:

- Duurzaamheid (€ 5 miljoen euro)
- Kwaliteitsimpuls (€ 2 miljoen euro)

De stelposten zullen in de toekomst nog nader worden uitgewerkt. Daarnaast is, zo lezen wij in de jaarrekening 2022 van de GEM Crailo B.V., een deel van de civieltechnische en saneringskosten nog op hoofdlijnen uitgewerkt. Een nadere uitwerking kan tevens leiden tot substantiële bijstellingen in het geraamde budget.

Hoewel vooralsnog sprake is van een positieve ontwikkeling, is sprake van enkele onzekerheden met betrekking tot het uiteindelijke te verwachten resultaat. Wij adviseren u om de financiële ontwikkelingen van de grondexploitatie Crailo te blijven volgen en op basis van die uitkomsten de volwaardigheid van de vordering te blijven beoordelen. Naar onze mening past daar een meer kritische projectcontrol bij waar zichtbaar wordt gereageerd op bijvoorbeeld ontwikkelingen die wij ook zien. Wanneer bijvoorbeeld met het percentage kostenstijgingen van 6% wordt gerekend wat het college bij de eigen grondexploitaties hanteert, zullen de nog te maken kosten fors hoger uitvallen.

Exploitatie Anna's Hoeve verloopt positief

Anna's Hoeve zal, op basis van de huidige inschatting van het college, doorlopen tot en met 2025. De einddatum is daarmee gelijk gebleven ten opzichte van 2021. Het college verwacht dat de grondexploitatie Anna's Hoeve kan worden afgesloten met een resterend positief resultaat van € 2,9 miljoen. Dat lijkt lager dan de inschatting die het college in 2021 maakte (€ 4,4 miljoen), echter in 2022 heeft een tussentijdse winstneming plaats kunnen vinden van € 1,6 miljoen.

Ultimo 2022 is circa 95,6% van de totale verwachte kosten gerealiseerd. Het college schat in dat de komende jaren nog voor een bedrag van € 1.613.000 aan kosten gemaakt wordt. Omdat de resterende periode waarin deze kosten gemaakt zullen worden relatief kort is (2 jaar) en er ook voor een deel verplichtingen zijn aangegaan, neemt de schattingsonzekerheid af en wordt de restprognose steeds betrouwbaarder. Gelet op de druk op de prijs van materiaal en arbeid en de schaarste daaraan adviseren wij u desondanks hier alert op te blijven.

Van de totale verwachte grondverkopen is ultimo 2022 88,5% gerealiseerd en heeft het college ingeschat dat nog voor een bedrag van € 6.342.000 aan opbrengsten gerealiseerd zal worden.

Op basis van de voortgang is ultimo 2022 in totaal € 16.737.000 aan tussentijdse winst gerealiseerd. Tot en met 2021 was hiervan reeds € 15.133.000 genomen, zodat de tussentijdse winst 2022 € 1.604.000 bedraagt. De totale verwachte winst bedraagt € 19,7 miljoen. Het restant zal in de komende jaren gerealiseerd worden en is vooral afhankelijk van de realisatie van de grondverkopen. Wij adviseren u de financiële voortgang van de exploitatie te blijven volgen.

Het zicht op de volwaardigheid van uw belastingvorderingen is verbeterd

In de afgelopen jaren heeft het college het invorderingsbeleid geïntensiveerd. Daarmee is een beter beeld gekregen van de volwaardigheid van de openstaande vorderingen. Het openstaand saldo over 2022 en 2021 kan als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000)	**2022**		**2021**	
Openstaande vorderingen	€ 5.553		€ 4.760	
Voorziening voor oninbaarheid	€ 951	17,1%	€ 864	18,2%
Balanswaarde vorderingen	€ 4.602		€ 3.896	

De balanswaarde is toegenomen omdat de belastingaanslagen over 2022 later zijn opgelegd dan voorgaande jaren. Omdat veel belastingplichtigen hun aanslag in termijnen voldoen, is het dan ook logisch dat het saldo is toegenomen. Het verscherpte debiteurenbeheer heeft tot gevolg gehad dat het college een beter inzicht in de volwaardigheid van de openstaande vorderingen heeft. Dat heeft er enerzijds toegeleid dat in 2022 voor een bedrag van € 453.000 is afgeboekt ten laste van de getroffen voorziening en anderzijds dat de toevoeging aan de voorziening voor relatief kort openstaande vorderingen is toegenomen van 2% naar 4%. Wij adviseren u de volwaardigheid van de vorderingen te blijven volgen en, wanneer noodzakelijk, tijdig maatregelen te treffen als blijkt dat de huidige inschatting niet langer valide blijkt te zijn.

Om de kosten van het meerjarig groot onderhoud

In de balans zijn diverse voorzieningen voor groot onderhoud opgenomen. Deze voorzieningen zijn bepaald op basis van meerjarenonderhoudsplannen (2020-2029), waarbij jaarlijks onderzocht wordt of planning en uitvoering nog met elkaar in de pas

te kunnen dekken, is een aanvullende storting aan de onderhoudsvoorzieningen noodzakelijk geweest

lopen en zo niet, wat dat voor eventuele financiële gevolgen heeft of kan hebben. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen heeft het college aangegeven uit welk jaar het onderliggende plan per soort kapitaalgoederen dateert, wat de looptijd van het plan is en wanneer het plan geactualiseerd wordt en of voor de betreffende soort kapitaalgoederen een onderhoudsvoorziening aanwezig is of niet. Op basis van dit inzicht kan vastgesteld worden dat sprake is beheerplannen die in opzet kunnen dienen ter onderbouwing van de betreffende voorzieningen en dat er in de komende jaren weer een aantal plannen geactualiseerd moet worden.

De huidige werkwijze van het college is prima om meerjarig in te schatten wat het noodzakelijk meerjarig groot onderhoud is en wat de inschatting is wat dat gaat kosten. In de praktijk is het zo dat het regelmatig voorkomt dat gepland onderhoud niet of later wordt uitgevoerd of dat niet voorzien onderhoud uitgevoerd moet worden. Doordat het college hier jaarlijks naar kijkt, houdt u grip op de uitvoering van de plannen en kunt u beoordelen wat de eventuele impact is van het niet of later uitvoeren van gepland onderhoud.

Over de hele linie zien we dat ook in 2022 enige vertraging in de uitvoering van de beheerplannen optreedt. Hierin liggen logische oorzaken aan ten grondslag zoals het (nog) niet beschikbaar zijn van aannemers. Het college verwacht dat dit onderhoud nog wel uitgevoerd zal worden. Omdat de financiële middelen voor het nog uit te voeren onderhoud beschikbaar blijven in de voorzieningen levert niet direct financiële risico's voor u op.

Bij het opstellen van de jaarrekening over 2022 heeft het college per soort kapitaalgoed op basis van het huidige meerjarenonderhoudsplannen de impact beoordeeld van prijsstijgingen die zich in de afgelopen periode hebben voorgedaan. Op basis van deze beoordeling heeft een extra dotatie aan de onderhoudsvoorzieningen in de jaarrekening 2022 plaatsgevonden van circa € 613.000 en zal ook de komende jaren sprake zijn van hogere stortingen dan waar tot op heden rekening mee werd gehouden. Hiermee verwacht het college de kosten van het meerjarig groot onderhoud te kunnen dekken.

Wij adviseren u om zich door het college te laten informeren over de voortgang van het groot onderhoud in relatie tot de vastgestelde plannen en de kostenontwikkeling die dat met zich mee brengt.

Voorziening verlofsparen gevormd – deze zal de komende jaren waarschijnlijk toenemen

Medewerkers kunnen op basis van de CAO Gemeenten vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier volgens de Commissie BBV een voorziening voor gevormd te worden. De hoogte van deze voorziening hangt onder andere af van de mate waarin medewerkers gebruik gaan maken van deze regeling.
In de jaarrekening 2022 heeft het college een voorziening getroffen voor een bedrag van € 24.000. Deze voorziening is bepaald door het verlof te kwantificeren van de medewerkers die zich hebben aangemeld voor "verlofsparen". Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 "verlofsparen". Niet al uw medewerkers hebben hier gebruik van gemaakt, waardoor de omvang van de voorziening relatief van beperkte omvang is.

Mogelijk dat dit in de komende jaren het beroep op deze mogelijkheid vanuit uw medewerkers groter gaat worden. Wij adviseren u hier alert op te zijn en blijven, omdat dit niet alleen financiële gevolgen kan hebben (het treffen van een voorziening), maar ook kan betekenen dat verloftegoeden significant kunnen gaan toenemen, met als gevolg dat u mogelijk (eerder) personeel moet gaan vervangen. Op het moment dat medewerkers het tegoed aan “verlofsparen” opnemen zal de voorziening voor het deel dat opgenomen wordt vrijvallen, waardoor budget beschikbaar komt om eventueel een vervanger aan te trekken.

Voor de komende jaren adviseren wij u dit goed te blijven volgen en te analyseren, omdat enerzijds u de risico’s zult moeten voorzien, maar anderzijds geen sprake mag zijn van een arbeidskosten gerelateerde verplichting met gelijkblijvende omvang. De Commissie BBV adviseert hierbij om na te gaan of u in de toekomst mogelijk gebruik kunt maken van ervaringscijfers.

Bevindingen controle Sociaal domein

Belangrijke (administratieve) onderdelen van de WMO en Jeugdwet worden voor uw gemeente door de Regio Gooi- en Vechtstreek (hierna: de Regio) uitgevoerd. De Regio heeft op 28 april 2023 de eindverantwoording 2022 aan uw gemeente verstrekt over de bestedingen. Dit is wederom iets eerder dan het voorgaande jaar. Bij deze verantwoording is een controleverklaring opgenomen dat de in deze verantwoording opgenomen bedragen (in materiële zin) zijn verantwoord in overeenstemming met de tussen uw gemeente en de Regio gemaakte afspraken. Er is door de accountant een bedrag als onzeker aangemerkt van € 326.000 als gevolg van enkele aspecten waar de accountant van de Regio nog onvoldoende informatie kon verkrijgen om de uitgaven goed te keuren. Dit wordt de komende maanden nog verder uitgezocht in overleg met de aanbieders. Om het proces niet op te houden, en ook gezien de relatief geringe omvang, zijn deze uitgaven voor dit moment als onzeker aangemerkt. Dit bedrag hebben wij ook meegewogen als onzekerheid in onze oordeelsvorming. De onzekerheid is lager dan de onzekerheid in 2021 (die was € 614.000) past deze ruimschoots binnen de daarvoor geldende marges.

Europese aanbestedingen: rechtmatigheidsfouten van in totaal € 582.000 werken niet door in het rechtmatigheidsoordeel

In het kader van de rechtmatigheidscontrole is het onder meer van belang dat u tijdig vaststelt dat aanbestedingen overeenkomstig de geldende wet- en regelgeving zijn gedaan. Op grond van het normenkader zijn voor de rechtmatigheidscontrole de Europese aanbestedingen van belang.

Op basis van de spendanalyse constateren wij dat voor 5 dossiers de Europese aanbestedingsregels niet zijn nageleefd. Wij merken op dat de bevindingen ook zijn geconstateerd door uw gemeente en deels voortkomen uit financiële beheershandelingen van voor 2022 en in 2022 1 nieuw contract niet overeenkomstig de Europese aanbestedingsrichtlijnen is aanbesteed. De totale onrechtmatigheidsfout voor 2022 komt uit op een bedrag van € 582.000.

Gelet op de omvang van dit bedrag heeft deze rechtmatigheidsfout geen effect op de strekking van de controleverklaring. De fouten hebben betrekking op contracten welke Europees aanbesteed hadden moeten worden, die (in voorgaande jaren) zijn aangegaan of uitgaven waar geen contract aan ten grondslag ligt, maar waar uw gemeente al geruime tijd leveringen en diensten afneemt van derden.

Begrotingsrechtmatigheid is adequaat toegelicht in de jaarrekening

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2018 (welke van toepassing is op de jaarrekening 2022) van de Commissie BBV.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen op het niveau waarop de gemeenteraad de begroting autoriseert. Dat is op programmaniveau, waarbij sprake is van een overschrijding van de lasten op de volgende programma's:

- Programma 3 Werken € 472.000
- Programma 5 Financiën en grondexploitaties € 2.695.000

De totale overschrijding bedraagt derhalve € 3.167.000 op deze programma's. Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van deze overschrijdingen naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten, waar het college in paragraaf 4.2.6 een analyse van de begrotingsafwijkingen en de begrotingsrechtmatigheid 2022 heeft opgenomen.

De overschrijdingen zijn in te delen in de diverse categorieën, zoals ook genoemd in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Zoals vermeld is elke lastenoverschrijding op een programma per definitie onrechtmatig, echter hoeft, op basis van uw afwijkingenbeleid, niet elke overschrijding door te werken in het rechtmatigheidsoordeel dat de accountant bij de jaarrekening geeft.

Zoals blijkt uit de analyse van het college van burgemeester en wethouders is op de genoemde programma's een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren, echter werken deze niet door in het accountantsoordeel. Wij hebben de analyses van het college gevalideerd en kunnen ons hiermee verenigen.

De begrotingsrechtmatigheid omvat ook de overschrijdingen op investeringskredieten. Deze heeft zich in 2022 voor een totaalbedrag van € 286.000 voorgedaan. Deze werken op grond van uw financiële verordening niet door in ons oordeel.

Wet normering topinkomens (WNT)

De Wet normering topinkomens (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging over 2022 van € 216.000 niet te boven gaat. Daarnaast dienen gemeenten het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

Met ingang van boekjaar 2018 dienen ook de ontvangen vergoedingen die bij andere WNT plichtige instellingen zijn ontvangen te worden verantwoord in de WNT-verantwoording. Aangezien het voor ons niet mogelijk is de volledigheid vast te stellen van de dienstbetrekkingen en de ontvangen vergoedingen, is in de Regeling Controleprotocol WNT opgenomen dat wij de anticumulatiebepaling niet hoeven te controleren. In onze controleverklaring is dit ook als zodanig toegelicht. De naleving van de anticumulatiebepaling maakt derhalve geen onderdeel uit van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

In 2022 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen.

In het kader van de WNT attenderen wij u erop dat u de plicht heeft om uiterlijk 1 juli 2023 uw WNT-verantwoording over het kalenderjaar 2022 via internet op een algemeen toegankelijke wijze openbaar te maken. Indien op grond van andere op de verantwoordelijke van toepassing zijnde regelgeving of een besluit een later tijdstip waarop het financieel verslaggevingsdocument openbaar moet worden gemaakt geldt, is die latere datum de uiterlijke datum van openbaarmaking.

Geen fouten en onzekerheden met betrekking tot de SiSa-bijlage die gerapporteerd moeten worden

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2022 onder SiSa vallen. Wij doen dit met een tabel, die ook opgenomen moet worden als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Wij hebben deze tabel in bijlage 1 bij dit accountantsverslag opgenomen.

Wij merken op dat wij geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die groter zijn dan € 125.000 (of groter dan de rapporteringsgrens) zoals voorgeschreven via de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa (en het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol met bijhorend normenkader). In overeenstemming met de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa is de tabel leeg als er geen bevindingen zijn.

Wat ons overigens verder is opgevallen bij de controle, is dat het regelmatig voorkomt dat uw gemeente reeds langere tijd de beschikking heeft over ontvangen voorschotbedragen (niet alleen “SiSa-gelden”) maar dat daar soms geen of lage bestedingen tegenover staan. Wij adviseren u de tijdige besteding van deze gelden te monitoren om te voorkomen dat er een moment aankomt waarop u de niet bestede middelen moet gaan terugbetalen.

M&O-beleid inzake de Wet Inburgering 2021 niet formeel vastgesteld

Op 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door uw gemeente. Van uw gemeente wordt verwacht dat, in aanvulling op het bestaande M&O-beleid, specifiek aandacht wordt besteed aan de Wet Inburgering 2021. Van de externe accountant wordt verwacht dat zij de opzet van het M&O-beleid van de gemeente inzake de Wet Inburgering controleert of het toereikend is.

Binnen uw gemeente is geen afzonderlijk M&O-beleid aanwezig wat uitsluitend gericht is op de Wet inburgering 2021. Wel beschikt uw gemeente over een overkoepelend M&O-beleid en wordt in de “Verordening inburgering gemeente Hilversum 2022” aandacht besteed aan voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Wet inburgering 2021 en zijn bepalingen opgenomen hoe uw gemeente moet handelen in de gevallen dat daarvan afgeweken wordt. Op grond van onze controle zijn er geen bijzonderheden te melden.

4. Interne beheersing

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

4. Interne beheersing

Kernboodschappen interim-controle 2022

Naar aanleiding van de interim-controle hebben wij op 16 december 2022 een managementletter uitgebracht. De managementletter is op 15 februari 2023 met de Audit- en Rekeningcommissie besproken. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de adviezen die wij in de managementletter hebben opgenomen, waarbij wij tevens de status van opvolging hebben opgenomen voor de adviezen die bij de jaarrekeningcontrole opgevolgd zouden moeten zijn.

In de managementletter is de volgende legenda bij de adviezen gehanteerd:

Opvolging uiterlijk bij oplevering concept-jaarrekening 2022	
Opvolging uiterlijk 31-12-2023	
Opvolging in 2024 – 2025	

Nr.	Advies	Prio	Opvolging
1	Blijf investeren in de kwaliteit van de bedrijfsvoering, waarbij de 1e lijn (proceseigenaar) en 2e lijn (business control) zichtbaar meer eigenaarschap voor de interne beheersing (kwaliteit processen en interne controle) neemt en de 3e lijn (CCA) in een meer toetsende en adviserende rol komt.		
2	Maak een plan van aanpak om de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording in 2023 soepel in te kunnen voeren. Besteed daarbij aandacht aan de stellige uitspraken van de commissie BBV die zij in de Kadernota rechtmatigheid heeft gedaan. Stel het intern controleplan 2023 zo spoedig mogelijk op en bespreek dit met de accountant. Stel de verantwoordinggrens en rapporteringsgrens vast. Combineer dit zo mogelijk met het actualiseren van de verordeningen 212 en 213 GW.		
3	Blijf aandacht besteden aan de inschatting van frauderisico's en de beheersing daarvan. Rond de actualisatie van de frauderisicoanalyse op korte termijn af. De huidige opzet biedt daarvoor een prima basis.		√
4	Blijf sturen op de opvolging van adviezen uit interne en externe controle en zorg dat de onderliggende rapportage actueel en betrouwbaar is. Ook hier zien wij een belangrijke rol voor de 1e en 2e lijn.		
5	Geef opvolging aan bevindingen uit IT-controles en bepaal de impact op de te verrichten interne controlewerkzaamheden		
6	Uit de interne controle zijn bevindingen gebleken die opvolging voor de jaarrekening 2022 behoeven. In hoofdlijnen heeft dit betrekking op de volgende processen en onderwerpen: - Algemene uitkering; - Belastingen en heffingen;		√

	- Specifieke uitkeringen / inkomende subsidies; - Exploitatie gemeentelijk vastgoed; - Parkeeropbrengsten; - Bouwleges (Wabo); - Leges burgerzaken; - Personele kosten; - Factuurverwerking; - Inkoop en aanbesteding; - Financieel beheer; en - Uitkeringen (PW/Tozo). Voor een meer inhoudelijke toelichting verwijzen wij naar hoofdstuk 3.		
7	Stel vast, door middel van “back-testing” dat de aannames en veronderstellingen die ten grondslag liggen aan uw beheerplannen voor groot onderhoud, nog valide zijn. Dit kan door van geplande werkzaamheden vast te stellen of deze ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd en of dat tegen de ingeschatte hoeveelheden en prijzen is gebeurd. Wanneer sprake is van afwijkingen, dient u de impact op de getroffen voorziening en meerjarendotatie te bepalen.		√
8	Beoordeel de impact van de huidige economische ontwikkelingen op de waardering van uw grondexploitaties (Anna’s Hoeve en Stationsplein). Besteed daarbij (stationsplein) ook aandacht aan de reeds geactiveerde voorbereidingskosten onder de immateriële vaste activa.		√
9	Beoordeel, op basis van de jaarrekening 2022 van de GEM Crailo en de geactualiseerde grondexploitatie per 1-1-2023 van de GEM Crailo de volwaardigheid van uw uitstaande vordering van € 16 miljoen. Gelet op het financieel belang geven wij u in overweging om een second opinion op de resultaatprognose uit te (laten) voeren en ook, in het kader van uw risicomanagement, een “worst-case-scenario” door te (laten) rekenen		√
10	Rond de interne controle op de bestedingen in het kader van de energietoeslag begin 2023 af.		√
11	Onderzoek of sprake is ten aanzien van borg- en garantstellingen		√
12	Onderzoek of in de jaarrekening 2022 een voorziening verlofsparen opgenomen moet worden.		√

Rechtmatigheids-verantwoording wordt met ingang van 2023 ingevoerd

In de meicirculaire 2018 (en de daarna verschenen informatie en besluiten) heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna ministerie BZK) aangegeven dat met ingang van het boekjaar 2023 het college een rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening moet afgeven. Tot en met de jaarrekening 2022 geeft de accountant bij de jaarrekening van uw gemeente een controleverklaring af, met daarin een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid. Dat tweede oordeel, de rechtmatigheid, verdwijnt vanaf de jaarrekening 2023. Het ministerie van BZK heeft via de nieuwsbrief IBI (nummer 109, juni 2022) aangegeven dat de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording uitgesteld wordt tot in ieder geval de jaarrekening 2023. Inmiddels is duidelijk dat dit ook het definitieve invoeringsjaar is. Dit betekent dat vanaf dan onze controleverklaring alleen een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief de rechtmatigheidsverantwoording die door het college in de jaarrekening wordt opgenomen) bevat.

Vanaf het verslagjaar 2023 moet het college zichzelf over rechtmatigheid verantwoorden. In de jaarrekening dient daartoe de rechtmatigheidsverantwoording te worden opgenomen. In de paragraaf Bedrijfsvoering kan een uitgebreidere toelichting op rechtmatigheidsbevindingen door het college worden gegeven.

In onze managementletter over het jaar 2022, maar ook in de managementletter 2021 en het accountantsverslag 2021, zijn wij ingegaan op wat dit allemaal voor uw gemeente betekent. De belangrijkste punten hebben wij hierna samengevat en, waar noodzakelijk, aangevuld met recente ontwikkelingen:

- Voor de rechtmatigheidsverantwoording heeft de commissie BBV een model tekst ontwikkeld. Met dit verplichte model moet het college zich verantwoorden over de rechtmatigheid, eventuele afwijkingen en onduidelijkheden. Relevant hiervoor is de “verantwoordingsgrens”. Dit is het bedrag, dat ligt tussen 0% en 3% van de lasten, inclusief toevoegingen aan reserves, waarboven afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden gerapporteerd door het college. Fouten en onduidelijkheden (zie verderop in dit onderdeel) worden niet bij elkaar opgesteld.

- In de paragraaf Bedrijfsvoering moet vervolgens een toelichting worden gegeven op de afwijkingen en de maatregelen die het college neemt om deze in de toekomst te voorkomen. Een rapporteringsgrens kan gebruikt worden om geconstateerde fouten die onder de verantwoordingsgrens vallen toch inzichtelijk te maken voor de gemeenteraad. De gemeenteraad zou bijvoorbeeld kunnen bepalen dat deze afwijkingen door het college moeten worden vermeld in de paragraaf Bedrijfsvoering. Door deze laatste afwijkingen in de paragraaf Bedrijfsvoering te rapporteren, informeert het college de gemeenteraad over de kwaliteit van de interne beheersing en de uitkomsten daarvan. Meer hierover kunt u ook lezen in de Notitie Bedrijfsvoering van de commissie BBV.

- Een belangrijke wijziging met betrekking tot het normenkader is dat vanaf 2023, het normenkader expliciet door de gemeenteraad moet worden vastgesteld.

- De commissie BBV heeft inmiddels de herziene kadernota uitgebracht (hierna Kadernota rechtmatigheid 2023), waarin zij haar visie geeft over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording. Het doel is uiteindelijk dat de gemeente zelfstandig de in de Kadernota rechtmatigheid 2023 benoemde rechtmatigheidscriteria (het begrotingscriterium, het M&O-criterium en het voorwaardencriterium) afdekt. In paragraaf 1.4 van de Kadernota rechtmatigheid 2023 is een tiental stellige uitspraken gedaan en zijn zeven aanbevelingen gedaan. Deze worden in de Kadernota rechtmatigheid 2023 verder uitgewerkt. Deze stellige uitspraken en aanbevelingen kunnen u helpen bij de verdere implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording binnen uw gemeente. Een aantal van deze stellige uitspraken en aanbevelingen willen wij graag (nogmaals) onder uw aandacht:

    - De kadernota 2023 introduceert het begrip ‘onduidelijkheden’. Dit begrip geeft aan dat er situaties zijn waarin het ook voor het college niet duidelijk is of er rechtmatig gehandeld is. Deze moeten dan worden toegelicht en worden gewogen door het college.
    - In de Kadernota wordt ook ingegaan op de toepassing van tolerantiegrenzen, afwijkingen en de weging hiervan. Deze begrippen zijn vooral van belang voor uw intern controleplan.

- De commissie adviseert ook fraude door eigen medewerkers toe te lichten in de paragraaf Bedrijfsvoering. Hierover heeft de commissie BBV in de Notitie Bedrijfsvoering meer geschreven.

- De invoering betekent eveneens dat de verordeningen 212, 213 en het normenkader moeten worden geactualiseerd. Ook moeten afspraken worden gemaakt of herzien met de accountant. Hierbij moet u vooral denken aan de scope van de interne controle (getrouwheid versus rechtmatigheid), de documentatie van de uitgevoerde interne controles en de planning van de interne controle. Het, nog op te stellen, intern controleplan voor 2023, de daarin opgenomen risicoanalyse, de tijdige uitvoering van de geplande interne controles en de evaluatie van de uitkomsten daarvan, zijn belangrijke randvoorwaarden om in 2024 een rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen met betrekking tot boekjaar 2023.

- Bij aan derden uitbestede werkzaamheden is het belangrijk als gemeente zelf zekerheid te krijgen over de rechtmatigheid. De wijze waarop dat kan is in de Kadernota uitgewerkt. Voor uw gemeente geldt dit vooral voor de transactiestromen die via de Regio Gooi & Vechtstreek lopen.

Het is belangrijk dat op korte termijn de noodzakelijke vervolgstappen gezet worden. De belangrijkste treft u in de volgende tabel aan.

Stappen in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2023	(in concept) Gereed	Onderhanden

Voorbereiden besluitvorming gemeenteraad (verantwoordingsgrens, rapporteringsgrens en normenkader)		
Uitwerking rechtmatigheidscriteria en het opstellen van een intern controleplan		
In kaart brengen relevante wet- en regelgeving en het doorvertalen naar een zichtbaar uitgewerkt toetsingskader		
Uitvoeren risicoanalyse inclusief risico's ten aanzien van de financiële verslaggeving en rechtmatigheid (wat kan er misgaan en wat is de impact hiervan).		
Aanpassen van de verordeningen 212 en 213		
Relevante beheersmaatregelen identificeren en kritisch beoordelen van de processen		
Bepalen van gegevensgerichte detailcontroles (afdekken restrisico) en actualiseren van werkprogramma's.		

5. Overige aangelegenheden

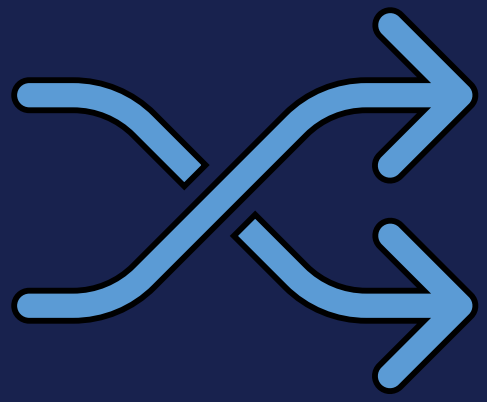

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

5. Overige aangelegenheden

Geen meningsverschil met het college van burgemeester en wethouders

Er zijn geen meningsverschillen met het college van burgemeester en wethouders geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het college en de medewerkers van uw gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bevestigingen van het college van burgemeester en wethouders ontvangen

Wij hebben namens het college van burgemeester en wethouders een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving met uitzondering van de bevindingen die elders in het rapport zijn opgenomen ten aanzien van EU-aanbestedingen.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. In onze managementletter zijn wij ingegaan op de stappen die het college zet op de betrouwbaarheid van de IT-omgeven verder te verbeteren. Er zijn wederom stappen gezet in het verbeteren van de interne beheersmaatregelen in uw IT-omgeving, voor zowel de IT General Controls (ITGC) als de applicatieve controls. De werking van de financiële applicaties was tot en met 2022 nog niet in de controle van de IT-auditor betrokken. Daarom kunnen zowel uw (VIC-)medewerkers als wij op dit moment nog niet steunen op interne beheersingsmaatregelen die zijn ingebed uw IT-omgeving. Dit doet zich bijvoorbeeld voor bij de digitale accordering van facturen door twee verschillende medewerkers in de workflow. Dat is overigens geheel conform uw en onze planning en verwachtingen.

Het college beschikt over een kalender van 2019 tot en met 2023, waaruit blijkt welke IT-audits zij heeft laten uitvoeren en welke nog uitgevoerd gaan worden. De IT General Controls (ITGC's) en tevens diverse applicaties zijn in de kalender verwerkt. In deze IT-audit-kalender is een haalbare planning gemaakt van de controles die uitgevoerd zijn en dienen te worden. Hierdoor heeft het college een goed beeld van waar zij staan ten aanzien van het IT-landschap en waar nog opvolging nodig is. De meeste geplande onderzoeken zijn inmiddels afgewikkeld en zijn de uitkomsten bekend waaruit verbetermogelijkheden inzichtelijk zijn gemaakt. Voor

veel applicaties is de conclusie van het college dat voor de interne en externe controle (nog) niet volledig gesteund kan worden op de IT-omgeving.

Wij hebben het college geadviseerd om de kalender binnenkort weer te actualiseren en hierbij een haalbare planning te maken voor de opvolging van de bevindingen en verbetermogelijkheden mee te nemen voor de onderzochte applicaties. Deze zullen ook in samenspraak moeten gaan met de verantwoordelijken in de eerste lijn, door de verbetermogelijkheden daar concreet te beleggen en te dragen. Wanneer het college van mening is dat de verbeteringen zijn gerealiseerd, dan kunnen hierop inhoudelijke audits worden uitgevoerd en kan de automatiseringsomgeving mogelijk gaan bijdragen aan de interne controles.

Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen verdere bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

Geen aanwijzingen van fraude

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het financieel management en de directie van de gemeente Hilversum, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management en directie hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.

Hoewel wij op grond van de controle- en overige standaarden een kritische houding moeten hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2022 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van materiële fraude.

Fraude en continuïteit in de controleverklaring

Op 13 september 2021 publiceerde de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants ("NBA") een consultatiedocument waarin werd voorgesteld dat accountants verplicht worden om altijd in aparte secties over fraude en continuïteit te rapporteren in de controleverklaring. Met ingang van verslagjaar 2022 is deze verplichting al voor wettelijke controles, waar uw gemeente onder valt, al van toepassing.

Fraude

De komende jaren zal er vanuit de accountantscontrole nog nadrukkelijker aandacht worden gegeven aan fraudepreventie. Op 13 september 2021 publiceerde de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (“NBA”) een consultatiedocument waarin werd voorgesteld dat accountants verplicht worden om over fraude en continuïteit te rapporteren in de controleverklaring. In 2022 heeft de NBA de notitie ‘Frauderisicobeheersing: aanbevelingen voor bestuurders en toezichthouders’ uitgebracht. In deze notitie komt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen, zoals de raad en het college, bij het voorkomen en detecteren van fraude aan de orde. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude, kunnen de gelegenheden die tot fraude leiden, afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico’s en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude.

Van het bestuur, in uw geval zowel de raad als het college, wordt daarom verwacht dat u frauderisico’s in kaart brengt en adequate maatregelen neemt om deze te beheersen. Omdat bij fraude sprake is van bewust handelen van personeel of management, is een goede frauderisicoanalyse ook in uw belang, ter voorkoming van daadwerkelijke fraude. Een door u zelf uitgevoerde frauderisicoanalyse vormt voor controlerend accountants ook het startpunt van hun werkzaamheden ten aanzien van frauderisco’s.

Wij constateren dat fraude en fraudepreventie een onderdeel is waar de gemeente Hilversum actief mee bezig is. In voorgaande jaren hebben wij het college geadviseerd om, als onderdeel van haar verantwoordelijkheid hierin, een frauderisicoanalyse op te stellen, deze regelmatig te actualiseren en ook te bespreken met de Audit- en rekeningcommissie. Dit heeft ertoe geleid dat u inmiddels beschikt over een frauderisicoanalyse.

Deze actualisatie hiervan heeft het college uitgevoerd op basis van de beschikbare procesmodellen binnen uw gemeente en eerdere uitgevoerde frauderisicoanalyses. Bij fraude risico's die in eerdere fraude inventarisaties zijn benoemd, beoordeelt het college of deze nog steeds van toepassing zijn. Bij de onderkende frauderisico’s per (deel)proces zijn per risico ook de impact en eventuele beheersingsmaatregelen benoemd. Tenslotte zijn de risico's besproken binnen het team CCA en worden deze besproken met medewerkers uit de 1ste en 2de lijn. Wat ons betreft zijn dit goede stappen die gezet zijn. Wij hebben het college nog het volgende meegegeven:

- Zorg ervoor dat de frauderisicoanalyse een dynamisch proces is, bijvoorbeeld door al in startgesprekken te sparren over mogelijke risico’s en vervolgens een daarbij horende aanpak. Voor het jaar 2022 vond de actualisatie op een relatief laat moment plaats. Op eventueel onderkende risico’s kon daarom pas laat actie worden ondernemen. Voor het jaar 2022 misten wij verder ook de verbinding tussen onderkende frauderisico’s en (geplande) interne controlewerkzaamheden.
- In de concept analyse is bij onderkende risico’s ook de impact en de kans opgenomen en zijn deze uitgeschreven. Naar onze mening zou het sterk zijn om in vervolgrapportages de inschatting van de kans en impact van onderkende risico’s verder te kwantificeren. Dat inzicht kan helpen bij het maken van keuzes om de risico’s te beheersen.
- Rond de frauderisicoanalyse op korte termijn af en neem deze op in één overzichtelijke rapportage.

De beheersmaatregelen die het college heeft benoemd om onderkende risico’s te beheersen, zijn veelal het uitvoeren van controles achteraf, zoals het testen van functiescheidingen of gegevensgerichte controles. Bij de verbijzonderde interne controle wordt dan getoetst of geen sprake is geweest van onrechtmatig handelen, met fraude als gevolg. Hieruit zijn, bij de onderdelen die getoetst zijn

over verslagjaar 2022, geen fraudesignalen naar voren gekomen. Hoewel de verbijzonderde interne controle een sterk controlemiddel is, is het wel goed om te beseffen dat dit een controlemaatregel “achteraf” is. In het kader van fraudepreventie is het naar onze mening vooral van belang om maatregelen ter voorkoming, dus aan de voorkant, te treffen. Deze zijn er uiteraard ook bij u, zoals functiescheidingen in de diverse processen en de periodieke zichtbare toetsing van de toegekende rechten in systemen. Dit wordt nu grotendeels achteraf door middel van een steekproeven gecontroleerd, terwijl een periodieke beoordeling van de toegekende rechten, waarmee ook functiescheidingen worden afgedwongen, naar onze mening sterker is.

Gelet op het belang van fraudepreventie en ook de rol en verantwoordelijkheid van de raad hierin, vinden wij het belangrijk dat regelmatig gecommuniceerd wordt over de uitkomsten van de frauderisicoanalyses met de raad of audit- en rekeningencommissie. Voor 2022 heeft dit niet plaatsgevonden. Wij vinden dit belangrijk om de raad te ondersteunen in haar toezichthoudende functie. Daarvan is immers een onderdeel dat de Raad vast kan stellen dat het college conform de financiële verordening een toereikende interne beheersing heeft opgezet om (fraude) risico’s te ondervangen. Het regelmatig bespreken van een (actuele) frauderisicoanalyse is daarbij een sterk hulpmiddel om de frauderisico’s te monitoren en periodiek te evalueren of de interne beheersmaatregelen nog voldoende effectief zijn om frauderisico’s naar een (door u gedefinieerd) acceptabel en door u geaccepteerd niveau te brengen.

Uit onze werkzaamheden zijn, voor zover wij hebben kunnen vaststellen op basis van de verstrekte controle-informatie, overigens geen gevallen of vermoedens van fraude van materieel belang gebleken.

Continuïteit
Een aanleiding voor het verplicht rapporteren over continuïteit is de toenemende behoefte aan transparante informatie over bijvoorbeeld organisatie-specifieke inzichten en langetermijnperspectieven. Omdat bij het opstellen van de jaarrekening wordt uitgegaan van de continuïteitsveronderstelling, is continuïteit ook een belangrijk aandachtspunt voor accountants bij de controle van de jaarrekening.

Meer aandacht van de accountant voor continuïteitsrisico’s leidt er mogelijk toe dat organisaties vaker stilstaan bij hun continuïteitsveronderstelling, hierop acteren en er (uitgebreider) over rapporteren in het jaarverslag. De accountant kan hierop steunen en in de controleverklaring verwijzen naar de desbetreffende passages. Als sprake is van continuïteitsrisico’s, bent u verantwoordelijk voor het maken van een gedetailleerde beoordeling in hoeverre de organisatie haar continuïteit kan handhaven, inclusief een kasstroom- en/of convenantenprognose. De accountant beoordeelt deze plannen en maatregelen en evalueert de prognoses.

Uiteraard hebben gemeenten en andere decentrale overheden een bijzondere positie als het gaat om het aspect continuïteit. Wel dient er ook bij gemeenten, zij het in mindere mate, aandacht te zijn voor dit onderwerp, omdat deze verplichting geldt voor alle wettelijke controles. Uit onze controlewerkzaamheden, waaronder het kennis nemen van de begroting 2023 tot en met 2026 alsmede de financiële resultaten zoals deze blijken uit de financiële administratie tot het moment van afgifte van onze controleverklaring en het kennis nemen van de uitkomsten van het financieel toezicht regime door de Provincie Noord-Holland op basis van haar beoordeling van uw begroting zijn ons geen bijzonderheden gebleken.

Wij verwijzen u verder naar de, verplicht in de controleverklaring opgenomen, passages omtrent fraude en continuïteit.

Bevestiging onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met Nederlandse wet- en regelgeving, waaronder de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het college en de gemeenteraad.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Hilversum in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Publieke Sector Accountants beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Publieke Sector Accountants.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Publieke Sector Accountants wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Wij zullen dan ook overwegen de gemeenteraad of de accountantscommissie te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie
Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen. Wij merken op dat er in het kader van onze controleopdracht geen sprake is geweest van een dergelijke bedreiging.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties
Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Publieke Sector Accountants, haar partners en haar medewerkers en de gemeente Hilversum, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid
De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Publieke Sector Accountants, een bestuurder of interne toezichthouder van Publieke Sector Accountants of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente Hilversum of een bij de gemeente Hilversum betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels. Wij zijn van mening dat de verstrekte en ontvangen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid gepast zijn en derhalve niet tot een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht hebben geleid. Volledigheidshalve merken wij op dat wij geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid hebben verstrekt/ontvangen die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben.

Aanvullende dienstverlening
Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening
• Accountantscontrole financiële verantwoording Bbz/Tozo 2022 regiogemeenten.

Conclusie onafhankelijkheid
De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de ‘Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)’ en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen Publieke Sector Accountants ingebed. Op basis van onze toetsing

concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Hilversum in 2022 voldoende is gewaarborgd.

Controleverschillen

Aard van de fouten en onzekerheden (x € 1.000)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Fouten		
Afwijkingen EU-aanbestedingsregels	€ 582.000	N.v.t.
Lasten en bijhorende verplichtingen te laag verantwoord (voortgezette controle)	€ 112.000	€ 112.000
Totaal fouten	**€ 694.000**	**€ 112.000**
Onzekerheden		
Onzekerheden sociaal domein vanuit regio GV	€ 326.000	€ 326.000
Totaal onzekerheden	**€ 326.000**	**€ 326.000**

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Daarnaast is in de jaarrekening een aantal correcties doorgevoerd naar aanleiding van de controle. Uw organisatie beschikt over een overzicht van deze correcties.

Inzicht in onze tijdsbesteding

In het rapport “In het publieke belang” van de NBA, de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountant, zijn maatregelen opgenomen die de kwaliteit en onafhankelijkheid van de controlerend accountant moeten waarborgen of verbeteren. Op basis van één van de maatregelen rapporteren wij de bestede uren van onze controlewerkzaamheden aan u. Hieronder treft u de opgave van onze tijdsbesteding aan, inclusief een inschatting van nog te besteden uren voor de afronding van de jaarrekeningcontrole (waaronder het voeren van besprekingen en het archiveren van ons dossier).

	Uren geraamd	Uren besteed
Tekenend accountant	180	198
Overige teamleden	988	1.054

Het hogere aantal bestede uren wordt voor een belangrijk deel verklaard doordat het aantal SiSa-regelingen, waarover u met de jaarrekening 2022 verantwoording moet afleggen, wederom significant is gestegen. Met onze brief van 6 februari 2023 hebben wij u daarover geïnformeerd. In de “geraamde tijdsbesteding” zijn hiervoor geen uren geraamd.

Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de gemeenteraad en het college en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico’s of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

6. Verplichte tabel SiSa

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS

6. Verplichte tabel SiSa

Verplichte tabel fouten en onzekerheden SiSa-bijlage

In overeenstemming met de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa is de tabel leeg als er geen bevindingen zijn.

Fouten en onzekerheden 2022					
Nr	**Volgnr**	**Specifieke uitkering of overig**	**Fout of onzekerheid**	**Financiële omvang in euro's**	**Toelichting fout/onzekerheid**
A13	1	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	Fout		
A13	2	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	Onzekerheid		
A16	1	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout		
A16	2	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid		
B2	1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Fout		
B2	2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Onzekerheid		
C9	1	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Fout		
C9	2	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Onzekerheid		
C30	1	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde	Fout		
C30	2	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde	Onzekerheid		
C31	1	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	Fout		
C31	2	Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen	Onzekerheid		

C32	1	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Fout		
C32	2	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Onzekerheid		
C43	1	Regeling reductie energiegebruik woningen	Fout		
C43	2	Regeling reductie energiegebruik woningen	Onzekerheid		
C55	1	Aanpak energiearmoede	Fout		
C55	2	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid		
C62	1	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Fout		
C62	2	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Onzekerheid		
D8	1	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Fout		
D8	2	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Onzekerheid		
D10	1	Volwasseneneducatie	Fout		
D10	2	Volwasseneneducatie	Onzekerheid		
D11	1	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie	Fout		
D11	2	Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie	Onzekerheid		
D12	1	Regionale meld- en coördinatiefunctie	Fout		
D12	2	Regionale meld- en coördinatiefunctie	Onzekerheid		
D12A	1	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten	Fout		
D12A	2	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten	Onzekerheid		
D14	1	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout		
D14	2	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid		

D19	1	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Fout		
D19	2	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Onzekerheid		
D21	1	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Fout		
D21	2	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Onzekerheid		
E3	1	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	Fout		
E3	2	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	Onzekerheid		
E20	1	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Fout		
E20	2	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Onzekerheid		
E27B	1	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Fout		
E27B	2	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid		
E84	1	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Fout		
E84	2	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Onzekerheid		
F11	1	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Fout		
F11	2	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Onzekerheid		
F20	1	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	Fout		
F20	2	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	Onzekerheid		
G2	1	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	Fout		
G2	2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G2	3	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		

G2	4	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G3	1	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2022	Fout		
G3	2	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G3	3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Fout		
G3	4	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G3	5	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Fout		
G3	6	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G3	7	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G3	8	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		

G3	9	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G3	10	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	1	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Fout		
G4	2	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	3	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Fout		
G4	4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	5	Tozo 2_ gemeentedeel 2022	Fout		
G4	6	Tozo 2_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	7	Tozo 3_gemeentedeel 2022	Fout		
G4	8	Tozo 3_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	9	Tozo 4_gemeentedeel 2022	Fout		
G4	10	Tozo 4_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	11	Tozo 5_gemeentedeel 2022	Fout		
G4	12	Tozo 5_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G4	13	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G4	14	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden	Onzekerheid		

		schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2022			
G4	15	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G4	16	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G10	1	Wet inburgering_ gemeentedeel 2022	Fout		
G10	2	Wet inburgering_ gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G12	1	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T_ gemeentedeel 2022	Fout		
G12	2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G12	3	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T_gemeentedeel 2022	Fout		
G12	4	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G13	1	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2022	Fout		

G13	2	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
G13	3	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2022	Fout		
G13	4	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2022	Onzekerheid		
H4	1	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Fout		
H4	2	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Onzekerheid		
H7	1	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	Fout		
H7	2	Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	Onzekerheid		
H8	1	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Fout		
H8	2	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Onzekerheid		
H12	1	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Fout		
H12	2	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Onzekerheid		
H22	1	Regeling specifieke uitkering regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022	Fout		
H22	2	Regeling specifieke uitkering regionaal projectleider aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2022	Onzekerheid		
H25	1	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Fout		
H25	2	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	Onzekerheid		

Strekking getrouwheid: goedkeurend.
Strekking rechtmatigheid: goedkeurend.

PUBLIEKE
SECTOR
ACCOUNTANTS